

בס"ד. ליל א' דחג השבועות (לפנות בוקר) ה'תשכ"ה*

בשעה¹ שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע, מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא, אמרו לפניו, חמדה² גנוזה כו' אתה מבקש ליתנה לבשר ודם כו' תנה הודך על השמים³, אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה כו', אמר לפניו, רבש"ע, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה⁴ אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים כו', למצרים ירדתם כו' תורה למה תהא לכם, שוב מה כתיב בה⁵ לא יהי' לך אלקים אחרים, בין עמים אתם שרויין שעובדין ע"ז, שוב מה כתיב בה⁶ זכור את יום השבת לקדשו, כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות, שוב מה כתיב בה⁷ לא תשא, משא ומתן יש ביניכם, שוב מה כתיב בה⁸ כבד את אביך ואת אמך, אב ואם יש לכם, שוב מה כתיב בה⁹ לא תרצה לא תנאף לא תגנוב, קנאה יש ביניכם יצה"ר יש ביניכם. [ויש לומר, שבהתשובה דמשה רבינו על טענת המלאכים, שני ענינים בכללות. למצרים ירדתם היא תשובה בנוגע לכללות התורה, דכיון שהטעם על כללות הענין דמתן תורה הוא אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לכן, כיון שלמצרים ירדתם (בתמי") תורה למה תהא לכם, ולאח"ז מוסיף שוב מה כתיב בה, שגם הציוויים הפרטים שבתורה (לא יהי' לך, זכור את יום השבת, וכו') שייכים לישראל ולא למלאכים].

וצריך להבין, דבקשת המלאכים תנה הודך על השמים היתה שתנתן להם תורה כמו שהיא ברוחניות, ומה השיב להם משה כלום אתם עושים מלאכה וכו'. גם צריך להבין מה שהשיב משה בנוגע להמצוות לא תרצה לא תנאף לא תגנוב קנאה יש ביניכם יצה"ר יש ביניכם, דכיון שהמלאכים אין קנאה ביניהם ואין להם יצה"ר לכן אין צריך לצוות ולהזהיר אותם על מצוות אלו, דלכאורה עדיפא הוה לי' למימר, שגם המצוות עצמם (כמו שהם בגשמיות) אינם שייכים למלאכים (כמו שאמר לפני"ז בנוגע למצות שבת, לא תשא, וכיבוד אב ואם).

והענין הוא, דבהטעם על זה שהתורה ניתנה למטה בארץ דוקא, שני ענינים. לפי שההמשכה שע"י המצוות היא כשקיום המצוות הוא בגשמיות, וגם לפי

(* יצא לאור בקונטרס חג השבועות – תנש"א, "לקראת חג השבועות .. ימי הגבלה, סיוון, שנת ה'תנש"א".

(1) שבת פח, סע"ב ואילך.

(2) בש"ס שם: חמודה, אבל כ"ה (חמדה) בעין יעקב כאן. ועוד.

(3) תהלים ח, ב.

(4) יתרו כ, ב.

(5) שם, ג.

(6) שם, ח.

(7) שם, ז.

(8) שם, יב.

(9) שם, יג.

שע"י קיום המצוות למטה נעשה הבירור דנפש הבהמית¹⁰. וזהו שאמר משה כלום אתם עושים מלאכה כו' יצה"ר יש ביניכם, דהטעם שהתורה לא ניתנה בשמים למלאכים הוא כי אז היו חסרים שני הענינים. כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכים שבות, ולכן אין שייך שיקיימו מצות שבת בגשמיות ועד"ז הוא בנוגע לא תשא, כיבוד אב ואם. יצה"ר יש ביניכם¹¹ ולכן אין שייך אצלם בירור נפש הבהמית.

(ב) **ויש** לומר, דבהשייכות דבירור נפש הבהמית (יצה"ר יש ביניכם) למתן תורה, שני ענינים. שע"י קיום המצוות שניתנו במתן תורה נעשה בירור נפש הבהמית, כנ"ל. ושביירור נפש הבהמית הוא גם הכנה למתן תורה. שלכן סופרים ספירת העומר לפני חג השבועות, כי ספירת העומר הוא בירור המדות דנפש הבהמית, ועי"ז זוכים בחגה"ש למתן תורה¹². ועפ"ז, הענין דיצה"ר יש ביניכם (ענין האחרון שבתשובת משה) הוא ע"ד הענין דלמצרים ירדתם (ענין הראשון שבתשובת משה), שבהשייכות דיצי"מ למתן תורה, שני ענינים. שע"י מתן תורה, המשכת וגילוי אנכי הוי' אלקיך, נעשה אשר הוצאתיך מארץ מצרים¹³, ושיציאת מצרים היא הקדמה והכנה למתן תורה, כפירוש הפשוט באנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, דאשר הוצאתיך מארץ מצרים הוא טעם על אנכי הוי' אלקיך¹⁴. וצריך להבין, דענין מתן תורה הוא (כמ"ש בהפתיחה דמתן תורה) אנכי הוי' אלקיך, שאנכי הוא מהותו ועצמותו נעשה הוי' אלקיך¹⁵, ואיך שייך שע"י העבודה דבירור נפש הבהמית תהי' המשכת אנכי.

(ג) **והנה** איתא במדרש¹⁶ עה"פ¹⁷ וספרתם לכם ממחרת השבת גו' שבע שבתות תמימות תהיינה אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום. וע"פ המבואר בכ"מ¹⁸ דענין עושין רצונו של מקום הוא דוקא ע"י האהבה דבכל מאדך, למעלה ממדידה והגבלה, מובן, דמ"ש במדרש אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, הוא, כשהעבודה דספה"ע קשורה עם האהבה דבכל מאדך. וולהעיר, דבמק"א ארז"ל¹⁹ דשבע שבתות תמימות הוא דשבע השבתות דספה"ע מתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת שבשבת, שאז הם שבע שבתות תמימות.

10 להעיר מסה"מ תרע"ח ע' קסו ואילך וסה"מ תש"ר ע' 104 ואילך, דזה שהמצוות דהאבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך (שהש"ר פ"א, ג (א)), הוא, מצד שני ענינים: כי אצל האבות לא היו העלמות והסתרים מצד הגוף (נה"ב), ולא ה" להם מצוות בגשמיות.

11 וגם "בין עמים אתם שרויין שאתם עובדין ע"ז" הוא דוגמת "יצר הרע יש ביניכם", ואדרבה יצה"ר שהוא דוגמת "שד משדין נוכראין" (בין עמים אתם שרויין) ועד שצריך להזהירו שלא יעבוד ע"ז.

12 לקו"ת במדבר טז, ד. ובכ"מ.

13 תו"א יתרו טז, סע"ב.

14 פרש"י עה"פ (יתרו כ, ב).

15 תו"א שם. לקו"ת שם.

16 ויק"ר פכ"ח, ג.

17 אמור כג, טו.

18 אור"ת להמגיד פ' עקב ד"ה מפני מה. לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ. וראה גם חדא"ג מהרש"א ברכות

לה, ב.

19 פסיקתא דר"כ פ"ח. פסיקתא רבתי פ"ח. קה"ר פ"א, ג. יל"ש אמור שם, י (רמז תרמג). וראה ראב"ן

סי' פ. ראב"ה פסחים סתקכ"ו. וקח סרצ"ה (הובא במ"כ לקה"ר שם).

ויש לומר הקשר דשני הפירושים, דבאותם השנים ששבע שבתות דספה"ע מתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת²⁰, בנקל יותר, שהעבודה דספה"ע תהי' באופן דבכל מאדך]. ולכאורה יש לומר, שהשייכות דעושין רצונו של מקום (בכל מאדך) לספירת העומר, היא, כי ספירת העומר היא הכנה למתן תורה, וכיון שההכנה למתן תורה צריכה להיות בשני ענינים, יציאת מצרים ובירור נפש הבהמית, לכן, צריך להיות בספירת העומר (נוסף להענין דבירור המדות דנה"ב, גם) העבודה דבכל מאדך, למעלה ממדידה והגבלה, היציאה ממצרים מלשון מיצר והגבלה. וצריך להבין דלפ"ז, העבודה דבכל מאדך היא הכנה מוכרחת למתן תורה, ומזה שאמרו אימתי הן תמימות כו' משמע שעיקר הענין דספה"ע, הכנה למתן תורה, הוא בירור המדות דנה"ב, והעבודה דבכל מאדך שייכת רק לשלימות ההכנה למ"ת. וביותר אינו מובן, דכיון שענין מתן תורה הוא הגילוי דאנכי, מהותו ועצמותו שלמעלה מעלה מגדר השתלשלות²¹, הרי העבודה המתאימה להמשכת גילוי זה הוא לכאורה העבודה דבכל מאדך (למעלה מהשתלשלות שבאדם), ואעפ"כ, עיקר העבודה דספה"ע הוא בירור המדות דנפש הבהמית [שבכדי לברר המדות דנה"ב הוא דוקא ע"י שנפש האלקית מתלבשת בנפש הבהמית²²], ועי"ז נמשך הגילוי דאנכי.

ד) **ויובן** זה בהקדים מ"ש²³ כמים הפנים לפני כן לב האדם לאדם, ומבואר בחסידות²⁴ דלב האדם לאדם קאי לא רק על שני בני אדם, דלב האדם באהבתו לחבירו מעורר אהבת חבירו אליו, אלא גם על אדם התחתון ואדם העליון, דכפי אופן העבודה של אדם התחתון, אתערותא דלתתא, כן הוא אופן האתערותא דלעילא, ההמשכה מאדם העליון לאדם התחתון, כמים הפנים לפני²⁵. ויש לומר, שהדמיון דלב האדם לאדם למים הפנים הוא²⁶, דכמו שבמים הפנים לפני, זה שנראה להאדם אותה הצורה שהוא מראה בהמים הוא לפי שע"י הסתכלותו בהמים נעשים (נראים) בהמים צורת הפנים המסתכלת בהם וצורה זו נראית אח"כ לאדם המסתכל, כן הוא בלב האדם לאדם, דזה שע"י העבודה והאתערותא דלתתא של אדם התחתון נעשה אתערותא דלעילא והמשכה מאדם העליון לאדם התחתון, הוא, כי העבודה דאדם התחתון עולה מלמטה למעלה, לאדם העליון, ועי"ז נעשה בו (דוגמת) ענין זה, ואח"כ נמשך ענין זה (שנעשה באדם העליון) מלמעלה למטה, לאדם התחתון. ולהוסיף, דבמשל המים, זה שפני האדם שמסתכל בהמים נראים בהמים, הוא רק

20 להעיר, שכן ה' בהשנה שבה נאמר המאמר (תשכ"ה). וכ"ה בשנה זו (תנש"א).

21 כ"ה הלשון בלקו"ת שבהערה 12.

22 סה"מ היש"ת ע' 23. ובכ"מ.

23 משלי כז, יט.

24 ראה ד"ה לרוקע תקס"ב (סה"מ תקס"ב ח"א ע' קצד ואילך. ח"ב ע' תלה ואילך. ועם הגהות וכו' –

בסהמ"צ להצ"צ קנט, סע"ב ואילך). ד"ה כמים הפנים לפני באוה"ת בשלח (ע' תעז ואילך). המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסד ואילך.

25 וראה לעיל ח"ב ע' שכה ובהנסמן שם.

26 ראה אוה"ת והמשך תער"ב שם.

שנראה כן לעין הרואה, ובהנמשל, ע"י העבודה דאדם התחתון נעשה²⁷ (דוגמת) ענין זה באדם העליון (ולא רק שנראה כן)²⁸.

והנה²⁹ כמו שלב האדם לאדם הוא (לא רק כפשוטו, אלא) גם ברוחניות (באדם העליון ואדם התחתון), כמו"כ הוא גם בנוגע להתחלת הכתוב כמים הפנים לפניו, שמדבר (לא רק במים כפשוטם, אלא) גם במים העליונים, היינו הפשיטות דאוא"ס שלמעלה מציוור אדם. וענין כמים הפנים לפניו הוא, דהגם שאוא"ס הוא פשוט בתכלית הפשיטות ואין שייך בו ציוור דספירות, מ"מ, ע"י העלאת מ"ן דהספירות לאוא"ס, נעשים בו ספירות — עשר ספירות הגנוזות³⁰, וע"ס הגנוזות הם כמו מקור שמהם נמשכים ע"ס הגלויות [ע"ד שני הענינים דכמים הפנים לפניו במים כפשוטם, שדמות הפנים המסתכלת בהם נראית בהמים, העלאה מלמטה למעלה, ושדמות הנראית בהמים היא נראית אח"כ להאדם המסתכל, המשכה מלמעלה למטה].

וצריך להבין, דמזה שנאמר כמים הפנים לפניו כן לב האדם לאדם משמע, דענין מים הפנים לפניו הוא פשוט יותר מענין לב האדם לאדם, ולכאורה, הרי האין ערוך דציוור ("פנים") לגבי פשיטות ("מים") הוא הרבה יותר מהאין ערוך של הציוור דאדם התחתון לגבי הציוור דאדם העליון [כמאמר הידוע³¹ יותר משאין ערוך עשי' לגבי אצילות אין ערוך אצילות לגבי אוא"ס], ועפ"ז, זה שע"י העלאת מ"ן נעשה ציוור דספירות באוא"ס הוא לכאורה חידוש גדול הרבה יותר מזה שהציוור דאדם התחתון נעשה באדם העליון, ומזה שנאמר כמים הפנים לפניו כן לב האדם לאדם משמע, דענין מים הפנים לפניו הוא פשוט יותר³².

(ה) **ולכאורה** אפשר לכאר זה בהקדים דהטעם על זה שכשמסתכלים במים נראית בהם דמות הפנים המסתכלת בהם הוא לפי שהמים הם חומר זך וצלול שפשוט מכל הגוונים³³ [משא"כ כשמסתכלים בדבר שיש בו ציוור, הציוור (הגוון) של הדבר הוא סותר להציוור של הפנים שמסתכל בו³⁴], ולכן, הענין דמים הפנים לפניו (שע"י העלאת מ"ן נעשה ציוור באוא"ס), הוא פשוט יותר מהענין דלב האדם לאדם. אבל ביאור זה צריך לביאור נוסף, דלכאורה, זה שבדבר הפשוט נראים כל

27 אלא שאין זה שינוי (ח"ו) באדם העליון, כדלקמן הערה 58.

28 ראה סהמ"צ להצ"צ נד, ב.

29 בכמה ענינים דלקמן — ראה אוה"ת והמשך תער"ב שם.

30 והגם שע"ס הגנוזות היו לפני ע"ס הגלויות, ה"י זה ע"י העלאת מ"ן מיני' ובי' — ראה המשך תער"ב שם ס"ע תקס"ה ואילך. תתקעב.

31 ספר אלימה הרמ"ק — הובא בפלח הרמון על הפרדס ש"ג פ"א.

32 באוה"ת שם (ריש ע' תפ), שבענין מים הפנים לפניו "הדבר פשוט יותר" ש"אין השינוי בו באמיתית". אבל לכאורה, עיקר תוכן החידוש דהכתוב הוא שע"י העלאת מ"ן דהתחתון נעשה הציוור דהתחתון בעליון (ולא שע"י הציוור אינו משתנה), ומזה מובן, דזה שמשמע מהכתוב שמים הפנים לפניו הוא פשוט יותר הוא גם בנוגע לענין העיקרי שהציוור דהתחתון נעשה בעליון.

33 כ"ה הלשון בהמשך תער"ב שם ע' תקסד.

34 (להעיר מהמשך תער"ב ח"א פק"ז ע' רכז) "שכל הציורים מציירים על גוון לבן דוקא . . לפי שהוא פשוט מכל הגוונים ע"כ כל הגוונים והציורים ניכרים עליו דוקא".

הציורים הוא דוקא כשהגוונים והדבר פשוט הם באותו הסוג, היינו ששניהם הם גשמיים (כמו המים והפנים שמסתכלים בהם) או ששניהם הם רוחניים [ע"ד סברא פשוטה שמצד פשיטותה היא יכולה להצטייר הן בציור דחסד והן בציור דגבורה³⁵, ששניהם (הסברא והציורים דחו"ג) הם רוחניים], אבל אין שייך שבדבר הפשוט יהיו נראים ציורים שמסוג אחר (כמו סברא שכלית, שאין שייך שתצטייר בלובן ואודם (גשמיים)), וכן לאידך שאין שייך שבמים גשמיים יהיו נראים ציורים דחו"ג], וכיון שאוא"ס הוא מופשט לא רק מהציור דספירות אלא גם מהמציאות דספירות [דכמו שענין רוחני הוא מופשט מהמציאות דגשמיות³⁶, עד"ז הוא בנוגע לאוא"ס שהוא מופשט מהמציאות דספירות. כי המציאות דספירות הוא שהם נתפסים באיזה גדר (חכמה, בינה, וכו'), וכיון שאוא"ס הוא פשוט בתכלית הפשיטות ואין שייך בו תפיסא, הרי הוא מופשט מהמציאות דספירות], ואיך שייך שע"י העלאת מ"ן יצטיירו בו ספירות.

והביאור בזה, ע"פ הידוע³⁷ דזה שאתערותא דלתתא מעוררת וממשכת אתערותא דלעילא [גם האתעדל"ע שבבחינת אדם העליון, אצילות], הוא לא ע"פ טעם ושכל, דכיון שנברא הוא באין ערוך לגבי בורא, הרי ע"פ שכל אין מקום שעבודת הנבראים תעורר (תפעול שינוי³⁸) בהענינים דלמעלה, אלא לפי שכן עלה במחשבה הקדומה דא"ק [שלפני האצילות] שע"י עבודת הנבראים תהי' התעוררות והמשכת הענינים דאצילות. ומזה מובן במכש"כ בהענין דמים הפנים לפנים, דזה שע"י העלאת מ"ן דבחינת פנים, ע"ס דאצילות, נעשה אתערותא דלעילא בבחינת מים העליונים, בהפשיטות דאוא"ס שלמעלה מבחינת אדם, הוא לפי שכן עלה ברצונו ית', בעצמות אוא"ס שלמעלה גם מבחינת מים. ויש לומר, דע"י שעלה ברצונו ית' שע"י העלאת מ"ן דבחינת פנים (ע"ס דאצילות) תהי' ההמשכה מבחינת מים העליונים, עי"ז, נעשה להם שייכות לבחינת הפנים שממשיכים אותם, בדוגמת מים כפשוטם, שהם והפנים (שמסתכלים בהם) הם באותו הסוג. ולכן, האתעדל"ע בבחינת המים שע"י העלאת מ"ן דהספירות הוא (לא רק התעוררות שתהי' המשכת אוא"ס בספירות, אלא גם) שבהפשיטות דאוא"ס עצמו נעשה ענין הספירות, ע"ס הגנוזות, בדוגמת מים כפשוטם, שנראית בהם עצמם הפנים המסתכלת בהם.

(ו) **ויש** לומר, דהטעם על זה שעלה ברצונו שההמשכה דלמעלה (אתערותא דלעילא) תהי' ע"י אתערותא דלתתא דוקא, הוא³⁹, כי השורש דישראל (דעיקר ענין

(35) כהסברא "כל יצר מחשבות לבו רק רע גו'" (בראשית ו, ה) שהוא טעם לחוב "אמחה גו'" (שם, ז), וסברא זו היא טעם המזכה, כמ"ש (נח ח, כא) "כי יצר לב האדם רע מנעוריו ו(לכן) לא אוסיף להכות גו'". וראה תו"ח וירא קא, סע"ב ואילך.

(36) ראה סה"מ תרפ"ח ע' קעא. ובכ"מ.

(37) סהמ"צ להצ"צ שם (קס, א). המשך תער"ב שם ע' תתקעב.

(38) דגם כשהאתערותא דלעילא היא שתהי' ההמשכה למטה, הרי ההתעוררות שתהי' ההמשכה היא למעלה (אתערותא דלעילא), שינוי. ובפרט לפי המבואר לעיל ס"ד שהאתערותא דלעילא שנתעוררה ע"י אתערותא דלתתא, היא זה שלמעלה נראית הדמות של האתעדל"ת.

(39) ראה עד"ז המשך תער"ב ח"ב ריש ע' תתקג.

אתעדל"ת הוא ע"י עבודתם של ישראל) הוא בעצמות. וכמ"ש הרב המגיד⁴⁰ בפירושו מאמר רז"ל⁴¹ ישראל עלו במחשבה, שהוא כמשל אדם שיש לו בן, שמצד גודל אהבתו אליו, נחקקה צורת הבן במחשבתו. וכיון שאצלו ית' העבר והעתיד אחד, לכן נחקקה צורתם של ישראל במחשבתו ית' גם קודם שנבראו. דזהו גם ענין במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים⁴², שהתענוג דהקב"ה בעבודת הצדיקים הי' גם לפני הבריאה (ועי"ז היתה הבריאה)⁴³. וכיון שהתענוג דעבודת ישראל הוא בעצמותו ית' שלמעלה מכל הגילויים⁴⁴, לכן עלה ברצונו ית' (גם בבחינת הגילויים) שההמשכה והגילוי דלמעלה תהי' ע"י עבודה דוקא. ועי"ז נעשה עד"ז גם בנוגע לכללות הענין דהעלאת מ"ן (העלאת מ"ן דספירות וכיו"ב), שעלה ברצונו ית' שההמשכה דאוא"ס תהי' ע"י העלאת מ"ן דהספירות. ועד"ז הוא גם במחשבה הקדומה דא"ק, דזה שעלה במחשבה הקדומה דא"ק שההמשכה דלמעלה תהי' ע"י אתערותא דלתתא דוקא, הוא, כי השורש דישראל הוא בעצמות א"ק [וכמבואר במק"א⁴⁵ דזה שא"ק הוא בציור אדם⁴⁶ (אדם קדמון) הוא הציור דנשמות ישראל שעלו במחשבה הקדומה דא"ק], ומזה נמשך גם בהמשכה דא"ק שבנוגע להשתלשלות, שכל ההמשכות [ההמשכה מאצילות לבי"ע, וגם ההמשכה מלמעלה מאצילות לאצילות] יהיו ע"י עבודה, העלאת מ"ן.

ז) וביאור הענין דג' מדריגות הנ"ל באוא"ס שלמעלה מע"ס הגנוזות [לאחרי שעלה ברצונו שיהי' תפיסת מקום להעלאת מ"ן [שגם דרגא זו היא למעלה מע"ס הגנוזות, כיון שע"ס הגנוזות הם "הפנים" שנעשו באוא"ס ע"י (לאחרי) העלאת מ"ן], כמו שהוא מצד עצמו (לפני עליית רצון הנ"ל) שבדרגא זו אין שייך העלאת מ"ן, ועצמות אוא"ס ששם מושרש הענין דהעלאת מ"ן] בפרטיות יותר, יובן בהקדים אופן ההעלם דע"ס הגנוזות⁴⁷. דבהעלם יש שני אופנים⁴⁸, העלם שישנו במציאות, כמו אש שבתוך הגחלת, שעם היותו נעלם ומכוסה בהגחלת הוא מציאות אש, ולכן בכדי לגלות אותו מהעלמו אין צריך לטירחא (דע"י שנופחים בהגחלת מתגלה האש).

40 אור"ת (הוצאת קה"ת) ב, סע"ג (בהוצאת קה"ת תש"מ ואילך — ס"ו) — הובא בהמשך הנ"ל שם ס"ע תתקכ. וראה גם המשך תרס"ו ע' רלא.

41 ב"ר פ"א, ד.

42 ב"ר פ"ח, ז. ורות רבה פ"ב, ג.

43 בכ"מ (המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתקעא. המשך ר"ה תש"ג פ"ג ופ"ו ועוד) דבמי נמלך הו"ע העלאת מ"ן מיני' ובי'. היינו, שגם במי נמלך הוא העלאת מ"ן, אלא שהוא "מיני' ובי'". ולפי מ"ש בפנים, דבמי נמלך הוא במקום שאין צריך להעלאת מ"ן, ואדרבה, הוא הסיבה לזה שעלה ברצונו שההמשכה תהי' ע"י העלאת מ"ן.

44 כמובן גם מזה שההמלכה דבמי נמלך היא גם על גילויים הכי נעלים (כיון שהם ברצון ולא בהכרח ח"ו).

45 ראה המשך תרס"ו ע' רלג. והמבואר שם הוא בהמשך להמבואר שם ע' רלא בענין ישראל עלו במחשבה.

46 וזה (ציור אדם) הוא ענינו, שלכן נקרא בשם אדם. ראה המשך תרס"ו שם ע' רלב "שכל הפרצופים יש להם שמות פרטים . . ופרצוף א"ק אין לו שם פרטי כ"א נק' בשם אדם".

47 כהבא לקמן, ראה סהמ"צ להצ"צ קפב, א ואילך. המשך מים רבים תרל"ו פס"ד ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסט.

48 ראה בארוכה ד"ה ואברהם זקן תרס"ו (המשך תרס"ו ע' פ ואילך). ובכ"מ.

והעלם שאינו במציאות, כמו אש שבצור החלמיש, שאינו מציאות אש ורק כח האש, ולכן, הוצאת אש מהצור היא ע"י הכאה, בטירחא ויגיעה. ובכחות הנפש הוא החילוק בין כחות הנעלמים לכחות הכלולים בנפש. שהעלם דכחות הנעלמים, כמו כח המשכיל, הוא העלם שישנו במציאות, וההעלם דכחות הכלולים בנפש, כמו כח השכל ההיולי העצמי, הוא העלם שאינו במציאות. וההעלם דע"ס הגנוזות הוא העלם שאינו במציאות⁴⁹. כי זה שהע"ס שלמעלה מאצילות הן גנוזות ונעלמות הוא לפי שהן כלולות באוא"ס, ע"ד התכללות הכחות בנפש, וההעלם דכחות הכלולים בנפש הוא העלם שאינו במציאות, כנ"ל.

והנה גם העלם שאינו במציאות הוא איזה מציאות, אלא שהמציאות שלו היא זה שהוא מקור למציאות. וכמו כח האש שבצור החלמיש, שהוא כח ומקור לאש. ומזה מוכן, דזה שיש בהצור כח האש הוא דבר נוסף על הצור. וכמו"כ הוא בכחות הכלולים בנפש, שהם כחות (ולא נפש), ויתירה מזו, שהם כמו מקור לכחות הגלויים. ולכן, המשל דכחות הכלולים בנפש על ע"ס הגנוזות הוא בע"ס דעקודים, אבל בהדרגות דע"ס הגנוזות שלמעלה מעקודים⁵⁰, אין שייך לומר גם שהם בהעלם שאינו במציאות, אלא שאינם מציאות כלל, כהלשון (המובא בכ"מ⁵¹) אין מציאות לגנוזות. כי זה שנתחדש בהענין דע"ס הגנוזות הוא רק יכולת — שיכול להיות התהוות ע"ס וכל זמן שלא נתהוו הספירות לא ישנה מציאות דספירות, גם לא מציאות דמקור לספירות. והמשל על זה הוא משם האדם⁵², דזה שנתחדש בהאדם ע"י שיש לו שם הוא רק שבאם יקראו אותו בשמו יהי פונה (נמשך) להקוראים אותו. דמציאותה של המשכה זו (שנפנה לקוראיו בשמו) מתחילה בעת שקוראין אותו בשמו, ולפני שקוראין אותו בשמו לא ישנה ההמשכה, גם לא מקור להמשכה, וזה שנתחדש ע"י שיש לו שם הוא רק יכולת — שיכולה להיות ההמשכה דנפנה לקוראיו בשמו.

והנה כמו שהוא בנוגע לשם האדם (ראובן, שמעון), עד"ז הוא בנוגע לשמות התואר והמעלה, דכשקוראין לאדם בשם חכם או חסיד וכיו"ב, ע"י שבחים אלה מעוררים את כח החכמה והחסד שבו שיומשכו מההעלם אל הגילוי. ומבואר בתו"א⁵³

49 ומ"ש בספר יצירה (פ"א מ"ז) ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, דע"ס הגלויות הם דוגמת שלהבת שעל גבי הגחלת וע"ס הגנוזות הם דוגמת השלהבת שבגחלת — הוא, כי משל זה בא בעיקר לבאר הקשר דע"ס הגלויות עם ע"ס הגנוזות, אבל בנוגע לאופן ההעלם דע"ס הגנוזות, המשל דאש שבצור החלמיש הוא מכוון יותר, כי ההעלם דע"ס הגנוזות הוא העלם שאינו במציאות. — כ"ה בסהמ"צ ובהמשך מים רבים שם (נעתק בקיצור בסה"מ תש"ח ע' 243, בהערה). ולהעיר מסה"מ תרס"ח ע' רג, דג' המשלים על ע"ס הגנוזות — שלהבת הטמונה בגחלת, צור החלמיש, ושמות (ראה לקמן בפנים) — הם ג' מדרגות בע"ס הגנוזות.

50 בכ"מ, דזה שע"ס הגנוזות הם רק שמות ("אין מציאות לגנוזות") הוא לפה"צ, אבל בהמשך תער"ב עם ע' תתקסח ואילך מפורש שגם אחה"צ יש ענין זה. וצ"ע.

51 סה"מ תרנ"ט ע' קפז. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסט. סה"מ תרס"ח ע' רב. ועוד.

52 ראה בארוכה המשך תער"ב שם ע' תתקסט ואילך. וראה גם תו"א (הוספות) ויחי קג, ג. אוה"ת ויחי (השמטות) תכו, ב. ועוד.

ובכמה דרושים⁵⁴, דעשר ספירות הגנוזות הם עשרה שמות, שע"י הקריאה בהם, תהי' התהוות הספירות. והיינו, דכשעלה ברצונו ית' להוות הספירות, האציל תחלה עשרה שמות⁵⁵, שכל ענינם הוא רק דכאשר יקראו אותו ית' באחד משמות אלה, תתהווה אז (ע"י הקריאה) אותה הספירה השייכת לשם זה [דע"י שיקראו אותו בשם חכם, תתהווה ספירת החכמה, וע"י שיקראו אותו בשם חסיד, תתהווה ספירת החסד] — בדוגמת אדם, שע"י שקוראין אותו חכם וחסיד, נעשה המשכת החכמה והחסד. אלא שבאדם, ההמשכה ע"י שקוראין אותו חכם וחסיד, היא רק מן ההעלם אל הגילוי, ולמעלה, ע"י קריאת השמות נעשה עצם מציאות הספירות, דקודם הקריאה לא היו ספירות כלל, גם לא בהעלם. ע"ד ההמשכה שע"י קריאת שם האדם (שנפנה כשקוראין אותו בשמו), שכל מציאותה נעשית ע"י הקריאה בשם ולפני הקריאה בשם לא היתה בהעלם (כנ"ל).

(ח) **והנה** מבואר לעיל (סעיף ד-ה) בפירוש הכתוב כמים הפנים לפנים, דכמו שבמים כפשוטם, ע"י ההסתכלות בהם, נראית בהם דמות הפנים שמסתכלת בהם, עד"ז הוא במים העליונים, פשיטות דאוא"ס, שע"י העלאת מ"ן דהספירות (פנים) לאוא"ס, נעשה בו ענין הספירות — ע"ס הגנוזות. וזה שע"י העלאת מ"ן נעשה ספירות באוא"ס הוא מפני שגם לפנ"ז יש לו שייכות לספירות [בדוגמת מים, דזה שנראית בהם דמות הפנים שמסתכלת בהם הוא לפי שהמים והפנים הם באותו סוג המציאות], וצריך ביאור, דכיון שגם ע"ס הגנוזות (הפנים הנראים בהמים) הם רק יכולת לספירות (כנ"ל סעיף ז), ולאידך, גם האוא"ס שלמעלה מע"ס הגנוזות (המים שבהם נראים הפנים) יש לו שייכות לספירות, מהו החילוק שבין שני הענינים. וי"ל הביאור בזה, דענין היכולת על איזה דבר הוא — שהדבר יכול להיות. דהגם שיכולת אינו מקור להדבר וענינו הוא זה שהעצם הוא יכול [כידוע החילוק בין כח ליכולת⁵⁶], מ"מ, זה שהעצם הוא יכול, הוא — שביכולת העצם הוא שיהי' כך וכך. והשייכות דאוא"ס לספירות (דמים לפנים) הוא (לא שמצד האוא"ס יכול להיות ספירות, אלא אדרבה) שציור הספירות יכול להיות באוא"ס. והגם שגם ענין זה הוא ירידה לגבי אוא"ס כמו שהוא מצד עצמו, דבאוא"ס מצד עצמו אין יחס כלל לענין הספירות [וכנ"ל סעיף ה שהוא ע"ד סברא שכלית שאין לה שום שייכות עם גוונים, לובן ואודם], אלא שלאחרי שעלה ברצונו שיהי' תפיסת מקום להעלאת מ"ן דהספירות ע"ז נעשה לו שייכות להספירות (כנ"ל), מ"מ, התפיסת מקום דהעלאת מ"ן דהספירות הוא שהמ"ן שלהם יתפוס מקום אצלו, שעל ידי ההעלאה תהי' המשכת אוא"ס, ולכן, השייכות דאוא"ס לספירות נעשית ע"י שהעלאת מ"ן דהספירות תופסת מקום אצלו, היא זה שבאוא"ס אפשר להיות ציור הספירות. ולכן, היכולת לספירות, כיון שענינה היא שיכול להיות ספירות, נקרא בשם ספירות, עשר ספירות הגנוזות, ונאמר בזה לשון האצלה

54 אוה"ת ויחי שם. סהמ"צ להצ"צ קמט, א ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קפו ואילך. המשך תרס"ו ע' קפד. סה"מ תרס"ח ע' רב. המשך תער"ב שם ע' תתקע.

55 כ"ה בסהמ"צ שם. וראה לקמן ס"ח.

56 סה"מ קונטרסים ח"א צד, א ואילך. תרפ"ח ע' ע. ה'תש"ג ע' 32. ובכ"מ.

[וכמובא לעיל סעיף ז מהדרושים האציל עשרה שמות], ויתירה מזה, דזה שנעשה באוא"ס היכולת לספירות הוא לא מצד האוא"ס אלא ע"י העלאת מ"ן דהספירות. והירידה כביכול באוא"ס שיהי' באופן שע"י העלאת מ"ן נראים בו הפנים דהספירות, אין זה שנאצל בו איזה ענין, אלא הוא האוא"ס עצמו, דוגמת המים שהם באופן כזה שנראית בהם הפנים המסתכלת בהם.

ט) **והנה** מבואר בהדרושים⁵⁷, שהפנים הנראים בהמים, מכיון שהם מצד הפנים המסתכלים ולא מצד המים, לכן הם לא דבר נבדל מהמים אלא המים עצמם. דבאם הפנים הנראים היו נמשכים מהמים, אזי היו דבר מובדל שנתהווה מהמים (וע"ד דגים שבים). אבל כיון שהפנים הנראים הם לא מצד המים, אינם דבר נבדל שנתהווה מהמים אלא המים עצמם. — ועד"ז הוא בהנמשל, דכיון דזה שבאוא"ס ישנם עשר ספירות הגנוזות הוא ע"י העלאת מ"ן דהספירות (ולא שנתהוו מאוא"ס), לכן אינם דבר נבדל מאוא"ס אלא הוא אוא"ס עצמו. ועפ"ז, בע"ס הגנוזות שני ענינים. דבחיצוניות, ענינם הוא — יכולת לספירות, ובפנימיות, הם — אוא"ס.

והנה מבואר לעיל סעיף ד' דבמים הפנים לפנים, שני ענינים. שדמות הפנים המסתכלת בהמים נראית בהמים, ושדמות זו נראית אח"כ להאדם המסתכל בהם. היינו, שהדמות הנראית להאדם היא הדמות הנראית בהמים. ועד"ז הוא בהנמשל, שע"י העלאת מ"ן דפנים התחתונים, ע"ס דאצילות, נעשים פנים (ע"ס הגנוזות) בהמים (פשיטות דאוא"ס), ואח"כ נמשכים ומתגלים הפנים העליונים שבהמים (ע"ס הגנוזות) מלמעלה למטה ומזה נעשים פנים התחתונים, ע"ס דאצילות. היינו שענינם דע"ס הגלויות (בפנימיות) הוא — הגילוי דע"ס הגנוזות, בדוגמת דמות הפנים הנראית לאדם המסתכל בהמים שהיא הדמות הנראית בהמים (ע"ס הגנוזות). וע"פ הנ"ל שהדמות הנראית בהמים היא המים עצמם, מובן, שגם הפנים התחתונים (ע"ס דאצילות), שהם הגילוי דפנים העליונים, ענינם הפנימי הוא — מים, פשיטות דאוא"ס. ועפ"ז יובן מ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, דכמו שבמים (פשיטות דאוא"ס), ע"י העלאת מ"ן נעשה בהם פנים (ספירות), כמו"כ הוא באדם העליון, שע"י העלאת מ"ן דאדם התחתון נעשה הציור והדמות דאדם התחתון באדם העליון. דלכאורה, הרי הטעם על זה שבמים נראית דמות הפנים המסתכלת בהם הוא לפי שמים הם פשוטים, משא"כ כשמסתכלים בדבר שיש בו ציור, הציור של הדבר הוא סותר לצורת הפנים המסתכלת בו (כנ"ל סעיף ה), וכיון שאדם העליון (ע"ס דאצילות) הוא בחינת ציור, איך שייך שיהי' בו הציור דאדם התחתון. והביאור בזה, דע"י העבודה של אדם התחתון מתגלית הפנימיות דאדם העליון, ע"ס דאצילות, שענינם הוא — הגילוי דע"ס הגנוזות (פנים הנראים בהמים), ועד שהם המים (פשיטות דאוא"ס) עצמם. וע"י שמתגלה (ע"י העבודה דאדם התחתון) הפנימיות דאדם העליון, שהוא הפשיטות דאוא"ס, אפשר להיות בו הציור דאדם התחתון⁵⁸. ועפ"ז יש לומר

(57) המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסד ואילך. וראה גם אוה"ת בשלה ע' תעט ואילך.

(58) והציור דאדם התחתון שבאדם העליון אינו דבר מובדל מאדם העליון אלא הוא אדה"ע עצמו, ע"ד

דכמים הפנים לפנים הוא גם טעם וביאור על כן לב האדם לאדם. דענין מים הפנים לפנים הוא שהפנים התחתונים הנראים מחוץ להמים (ע"ס הגלויות) הם חד עם הפנים העליונים הנראים בהמים (ע"ס הגנוזות) ועד שהם חד עם המים עצמם (פשיטות דאוא"ס), וזהו הטעם על לב האדם לאדם, שבאדם העליון נעשה הציור דאדם התחתון.

ולהוסיף, דע"פ המבואר לעיל (סעיף ו) דזה שעלה ברצונו שהמשכה דלמעלה תהי' ע"י אתעדל"ת הוא כי שורש האתעדל"ת הוא בעצמות אוא"ס שלמעלה גם מהאור כמו שהוא מצד עצמו קודם שעלה ברצונו ענין האתעדל"ת, יש לומר, דנוסף לזה שע"י העבודה דאדם התחתון מתגלה הפנימיות דאדם העליון שהוא חד עם הפשיטות דאוא"ס כמו שהוא בבחינת מים [האור שיש לו שייכות לציור, דוגמת מים כפשוטם שגם לפני שמסתכלים בהם הם באופן שאפשר להיות נראה בהם הפנים שמסתכלת בהם], הנה ע"י העבודה דאדם התחתון נמשך גם גילוי עצמות אוא"ס שלמעלה גם מהאור כמו שהוא מצד עצמו.

יוד' והנה⁵⁹ העבודה שעל ידה מתגלה הפנימיות דאדם העליון היא בכללות העבודה דבירור נפש הבהמית. כי זה שע"ס הגלויות הם (בחיצוניות) כמו דבר נבדל שנתהוו מע"ס הגנוזות הוא מצד הפרסא בין ע"ס הגנוזות לע"ס הגלויות. וע"י זיכוך נפש הבהמית נעשה זיכוך הפרסא שבין למעלה מאצילות (ע"ס הגנוזות) ואצילות (ע"ס הגלויות), ועי"ז נרגש בגילוי בהע"ס דאצילות שהם הגילוי דע"ס הגנוזות, וכנ"ל שהפנים שבמים הם הנראים להאדם. ולהוסיף, דע"י בירור וזיכוך נה"ב נעשה זיכוך כל הפרסאות, וגם הזיכוך דצמצום הראשון, ועי"ז, החיבור דע"ס הגלויות עם ע"ס הגנוזות הוא עם כל הדרגות שבע"ס הגנוזות, כולל גם ע"ס הגנוזות שלפני הצמצום. ועד"ז הוא לאידך, שע"י זיכוך נפש הבהמית מזדככת גם הפרסא שבין אצילות לבי"ע [דעיקר ההעלם הוא ע"י פרסא זון], ועי"ז נעשה החיבור דאדם התחתון עם אדם העליון. והעבודה שעל ידה נמשך הגילוי דעצמות אוא"ס היא העבודה שמצד הנשמה (שלמעלה מהתלבשות בגוף ונה"ב), דבכללות הוא העבודה דרעותא דלבא. כי זה שע"י העבודה דישאל נמשך גילוי עצמות אוא"ס הוא מצד מעלת הנשמות, דעלו במחשבה (כנ"ל סעיף ו), ולכן המשכת גילוי זה הוא ע"י רעותא דלבא.

יא) והנה בהחידוש שנתחדש במתן תורה [בפעם הראשונה, ועד"ז במתן תורה שבכל שנה], שני ענינים. המשכת וגילוי עצמות אוא"ס לישראל — אנכי הוי' אלקיך, והמשכת גילוי זה הוא ע"י רעותא דלבא. וביטול הגזירה והמחיצה בין עליונים ותחתונים⁶⁰, בכל העולמות. והמשכת גילוי זה הוא ע"י בירור נפש

הפנים הנראים בהמים שהם המים עצמם (כנ"ל בפנים). ועפ"ז מוכן שאין שינוי (ח"ו) באדם העליון ע"י הציור דאדם התחתון שבו — ראה המשך תערי"ב ח"ב ע' תקסה. וראה גם אוה"ת בשלח ע' תפ.

59) בהבא לקמן, ראה המשך תערי"ב ח"ב ע' תקעה-ד.

60) תנחומא וארא טו. שמו"ר פ"ב, ג. ועוד.

בשעה שעלה משה למרום, ליל א' דחג השבועות, ה'תשכ"ה שכה

הבהמית. ולכן בספירת העומר, שהיא ההכנה למתן תורה, צ"ל שני הענינים, בירור המדות דנפש הבהמית, והאהבה דבכל מאדך (רעותא דלבא).

וזהו מ"ש וספרתם לכם גו' מיום הביאכם את עומר התנופה גו', דענין עומר התנופה גו' הוא כמ"ש⁶ והניף את העומר גו' לרצונכם, לרצונכם הוא רעותא דלבא, וע"י רצון זה (דהאדם) עושים וממשיכים רצונו של מקום. וזהו אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, דהמשכה זו הו"ע התמימות, אמיתית השלימות.

